

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (országgyűlési hírek; kinevezések; budapesti napló; a pesti házak szaporodása, gyermekgyilkolás, magyar játékszin, 's a t.; zemplémegei pótlékutastás az országgyűlési követek számára; vasmegei követválasztás; különféle: erdélyi hírek, s. a. ujhelyi tánczvigalom a korház javára, győri vásár, 's a t.) Spanyolország (a békitési siker folytonos nagyobbulása; a trónkövetelő felszólítása hadsereg maradványhoz; Espartero levele a guipuseoi főkapitányhoz; a békeszerződés részletei; 's a t.) Anglia (az eglintouni lovagi harcjáték vége; 's a t.) Schweiz. Németország. Dánia.

Magyarország és Erdély.

ORSZÁGGYŰLÉSI HÍREK. Pozsony, sept. 16kán: A' mélt. Fő-RR. mai ülésében a' t. KK és RRnek hozzájuk intézett következő üzenetei fogadtattak el, részint változtatás nélkül, részint némi módosításokkal: 1) a' k. k. előadások 2dik pontja (az illető válasz felolvasatott); 2) az országos feliratoknak egyedül magyar nyelven leendő készítése 's fölterjesztése iránt kikért 's elfogadott nádori közbenjárás; 3) Közép-Szolnok megye birtokos nemesei által benyújtott folyamodás, 4) Kővár vidék 's az ottani k. hivatalosoknak 's 5) a' főrendi Tábla némely tagjainak ezen országgyűlésre meg nem hivatása, végre 6) az 1836dik évi máj. 15 napján fölterjesztett előleges sérelmek és kívánatok tárgyában. — A' katonai élelmezést és szállásolást tárgyazó üzenet részletei. E' tárgyban az 1832/bik évi 11dik t. czikk által kirendelt orsz. küldöttség illető munkálata szolgált anyagul 's vezérfonalul a' t. KK. és RRek tanácskozásának, kik a' katonaelelmezésnek és szállásolásnak eddig szokásban levő módját céliránytalannak tartván, ohajtanák, hogy a' katonaság élelmezéséről minden tekintetben a' k. kincstár gondoskodjék, az adózók teljesen fölmentessenek a' természetnyelvi kiszolgáltatása terhéül, a' házankinti beszállítás pedig az állandóan szállásoló katonaságra nézve megszüntetvén, kaszárnyák építtessenek; egyszersmind kinyilatkoztatják, hogy ezen terhek megszüntetése végett, mennyiben azok eddig is a' törvényvel nem ellenkeztek, a' kincstárnak adandó kárpótlás iránt egyezkedésbe bocsátkozni készek, hogy pedig annál biztosabb sikerrel munkálkodhassanak, szükségesnek látják megkérni Ö Felségét, hogy az építendő kaszárnyákra nézve terveket készíttetni, 's ezeket közlésével egyszersmind a' katonaság részéről tagokat kinevezni méltóztassék, kikkel egy kiküldendő orsz. választmány e' tárgyak felett értekezhessek. Addig is a' következőket vélnék megalapítandóknak: I. Az átkelő katonaságra nézve a' fentebb javasolt általános élelmezési és szállásolási rendelkezéseken kívül, még azzal lenne az országnak némi könnyebbség szereshető, ha a' katonai költözéseknek vonalai lehetőségig állandóan jelettenének ki, nemkülönbön következők határozatának el: a) Nagyobb átkelések a' nm. magyar k. helytartó-tanácsnak előre teendő jelentés, a' kisebbek pedig a' katonai és tartományi biztosságok közlései és utalványai nélkül meg ne indíttassanak. b) Mihelyt valamely nagyobb csapat megindításának esete a' helytartó-tanácsnak tudtára esendik, az ennek számára szükséges utazási terv a' tartományi biztosság főgazdátja által dolgoztassék ki és közöltessék nyomban mind a' tartományi biztosokkal 's az illető törvényhatóságokkal, mind a' katonai biztossággal. c) Egyszersmind az illető katonai átkelések számára megkivántató vontatásoknak jegyzékai azon törvényhatóságokkal, melyeket a' dolog érdekel, jókor közöltessenek, hogy ezek, mennyiben az illető állomásokon az átkelő katonaságnak befogadására alkalmas kaszárnyák vagy más középületek nem lennének, annak szállásolása iránt a' szükséges rendelkezéseket megtehessek; mely végre az illető jegyzékek azon kerületnek, melyből a' katonaság megindul, katonai biztosi hivatala által, ugyanazon kerületben tartományi biztosnak azonnal szolgáltatassanak kézhez. d) Az ekkép kiadott utazási tervben bármi szín alatt akár önkénytelen változásokat tenni, akár illyeneket a' törvényhatóságoknál erőszakosan eszközölni a' katonai rendnek a' legszorosabb felelet terhe alatt tilalmas. e) Nagyobb átkelések eseteiben némely kirendelt tagok is előre küldendők lesznek, hogy a' szükséges intézkedések megtétele végett a' helybeli előjárókkal értekezhessek. f) Kisebb átkelések eseteiben csak biztosi jegyzékek és utalványok kívánatnak, sőt némely különös körülményekben alispáni rendeletek, rendkívüli szükség eseteiben pedig, például parancsvivőkre, betegek és rabok szállítványaira nézve, az illető főtiszték által kiadott bizonyítványok is elegendők. g) Az átkelő közembereknek, altisztéknek és primaplanistáknak járó salgamalis szolgáltatások, a' mennyiben úrhelyeken, kincstári vagy különös kvártélyházakban, vagy ideiglen kijelölt közönséges szobákban alkalmaztatnak, a' kincstár által, ezeknek hiányában pedig, ha ugyan illy helyeken egyes adózókhoz szállíttatának, a' szállást adó gazda által lesznek megszerzendők. h) A' síkon pedig, ha egyes lakosokhoz szállíttatának, ezen szolgáltatásokkal az adózó, kinek a' salgamalis bér (egy gyalog katonától 3, lovasról 4 ezüst kr.) nyomban kifizetendő lenne, fog tartozni. i) Az egyes lakosoknál szállásoló átkelő katonaságnak salgamuma csak abban állandó, hogy ezt egyedül a' szalmazsákhöz aránylag szükséges szalma 's a' tüzfának és világítónak olly mértékben, melyben azzal maga a' gazda ellátva legyen, közös használata illetendi. k) Az átkelő katonatisztek alkalmazása pedig, ha kaszárnyákba vagy egyéb középületekbe nem szállíttatának, semmi bizonyos illetőség szerint nem szabályoztathatik, hanem csak egyedül abban állandó, hogy ezen tiszték az elkerülhetetlen szükséghez mért szállást nyerjenek. l) Ezen átkelő tiszték számára a' tüzi-fa is nem rendszerinti illetőségükhöz, hanem egyedül a' szükséghez szabva, olly formán lenne kiszolgáltatandó, hogy ha a' tiszt maga tart konyhát, főzéshez kivántató fája is legyen, téli időben

pedig lakó szobája elegendőképen fűtessék. Mely használatokért és szolgáltatásokért az illető lakosok minden előkerülő esetben tüstint kielégítően a' salgamalis bérrel, mely a' katonatisztek személyeire nézve, a' személyért 6 pgő krt, mind maga, mind eselédjei lovaiért pedig egyenkint külön véve 1 krt, a' eselédékért pedig mint a' közkatonákért 3 krt tenne. m) Ha a' katonatisztek állomásaikról magok dolgában akárhová utaznának, azoknak sem átkelési sem maradandó szállás ne adassék. n) Ha valamely katonaság megindíttatik, minden terhesebb vagy ragadós betegek tökéletes felgyógyulásukig előbbeni tanyázásuk helyén hagyassanak, az utközben megbetegedők pedig a' legközelebbi katonakórházba vitessenek, innen egészségök visszanyerése után ezredükhöz utasítandók. Ha mégis megtörténnek, hogy utközben a' betegségnek hirtelen elsúlyosodása miatt a' beteg a' legközelebbi állomáson túl szállítani nem lehetne, illy esetben egyes lakosnál alkalmaztathatik, mely alkalommal az élelmezésért 's orvosi szerekért, ugy szinte o) a' betegeknek és raboknak adózóknál leendő beszállítása eseteiben a' kincstár által salgamalis bér fog fizettetni, önkint értetvén, hogy nemesek házaiban 's curiákban, nemkülönbön mindenféle vallásuaknak parochialis házaiban, tanítói lak, jegyző, vám, iskola, malom, major, serház és koresma, valamint mindenféle egyéb urasági, ugy szinte só- és harminczadbeli hivatalokhoz tartozó épületekben, az ezeket illető fiztviselőknak lakásaiban, gyárakban és kereskedők lerakóhelyeiben az átmenő katonaságnak beszállítása jövődében is mindig tilalmas legyen. p) Végtére mindezen szabályok azon esetekre is kiterjesztendők lennének, midőn kisebb számú katonaság szokott tanyázási helyéről máshová rendeltetik, u. m. hadfogadásra, ujonczok átvételére, vagy úrködések végett, ugy szinte a' törvényhatóságok által bármi célra hatalomkarkint kívánt katonaság, mely is tartózkodásának egész ideje alatt átkelő gyanánt lenne tekintendő. II. A' szekerezések és vontatások tárgyában a' KK és RR az illető bért a' katonatisztekre nézve 's közlegényekre egyaránt, jelenleg 1 státióra 1 pgő frtban, a' középponti helyekből pedig 24 pgő garasban vélnék megállapítandóknak. Egyebiránt e' részben még következő intézkedéseket kívánják: a) A' katonai vontatások adásának kötelessége egyedül a' legfelsőbb szol. alat szükségét tárgyazván, egyéb esetre ki ne terjesztethessék. b) A' legfelsőbb szol. alat esetekben a' vontatásokat kívánó katonai testület vagy személy a' katonai biztosságnak jegyzékével 's a' tartománybelinek utalványával ellátva lenni, 's e' kettőt minden állomáson előmutatni tartozik; ha pedig valamely előre nem látható körülmény miatt az érdeklött irományokat magok helyén megszerezni nem lehetne, az illető zászlóalj vagy század parancsnokai a' megkivántató jegyzékeket, az alispánok pedig az utalványokat adhatják ki. c) Minden vontatási jegyzékben nemcsak az illető ezrednek, vagy zászlóaljnak, vagy utazó személynek neve, hanem minden egyéb körülmények is, a' fizetendő bérrel együtt, mindig pontosan kitetessenek. A' helyszékek községeimél minden vontatások a' jegyzékönyvbe iktattassanak. d) A' szekerek és vontatások illetőségeit mindig a' biztosi jegyzék mutassa ki. Az átkelő stabot két negylovas szekér, egy gyalog századot ismét kettő, egy lovas századot egy, száz főre menő, vagy azon alól levő ujonczokat, máshová rendelteteket, vagy felgyógyulókat, pedig ismét csak egy illeti. Ha azonban ezen mennyiség az átkelő katonaság holnijának tovább szállítására elegendő nem lenne, az ezeken felül kivántató szekereknek kiállítását a' törvényhatóságok eszközölnék. e) Ha a' máshová rendeltetett szekereken szállítandók, jó utban hat főre, rosban pedig négyre egy negylovas szekér számúttatik, ide értvén a' szállítandók holnijét is; továbbá ha betegek, katonai asszonyok gyermekikkel, vagy invalidusok szállítandók, egy szekerre csak négy fő számúttatik. A' vontatások mindig csak negylovas szekerekkel eszközöltessenek. Stabul és főtiszték holnijokat tulajdon lovaikon tartoznak ugyan szállítani, ha azonban vontató lovakat kívánának, illyenek nekik a' megállapított bérfizetés mellett szolgáltatassanak ki. f) A' vontató szekerek erejükhöz mérve, még pedig nyolcz mázsát soha felül nem haladva terheltessek meg. g) A' vontatást szolgáltató marbak számára a' szükséges szén és zab felrakatható. h) Ugyanazon megye keblében a' szállítványi szekerezéseket a' szokott állomási helyeken tul szolgáltatni nem kötelesség, ha pedig a' szállítványok a' megye keblén tul más törvényhatóságokba lennének vontatandók, az illető törvényhatóságoknak eziranti különös értekezése mellett a' lerakás az utóbbinak legközelebbi állomási helységében történhetik, ezen szekerezési bér fele felrakáskor másik fele lerakáskor fizetessék a' vontatóknak az illető bérük jelenlétében. i) Utalványok nélkül szolkoldó tisztéket vontatások nem illetnek, a' vontatásokért járó bér előre a' helybeli bírónak, vagy jegyzőnek jelenlétében fizetessék le. k) Ha átkelések alkalmazásával az adózókra nézve katonai kihágások történnek, az azok iránti panaszok az illető parancsnok tiszt által tüstint, és pedig feleletterher alatt, a' helybeli tisztviselők vagy előjárók hozzájárulással intéztessek el, ha pedig egyes személyek átköltözéseket történének, és a' panasz a' megyére feladatván, orvoslás azonnal nem szükségeset lehetnek, a' lehető legrövidebb idő alatt a' tartományi biztosság által. A' vontatásokat szolgáltató adózók jövet és menet mindenféle vántól mentek. A' főmei kerületnek az 1825/7 országgyűlés által fölterjesztett azon kívánatot, hogy a' vonó marhák hiánya miatt a' katonai fuvarozásól mentessék föl: a' KK és RR most is igazságosnak vélik, 's azt ö felsége elibe olly módon ohajtanák ujjal felterjesztetni, hogy az em ítélt kerületen átkelő katonaság számára a' szükséges szekerezés a' kincstár által árverés útján szerzethessék meg, vagy pedig, mivel a' vontatás e' kerületben aránytalanul drágább, mint más helyeken, minden státióra a' középponti helyekre megállapított fuvarbér kétszeresen fizetessék. III. A' katonaságnak fegyvergyakorlás végett nagyobb összehúzására nézve a' KK és RR azon általános oávással, hogy az ez alkalommal való tartás minden esetre egyedül a' kincstár illetvén, az az ország-

nak terhére semmiképp nem válhatik, s hogy a fentebbi intézkedések az összpontosítás helyére költöző katonaságra is, mint átkelőre, kiterjesztendők legyenek, következőket vélnék megállapítandóknak: a) Az összpontosítás eseteihez, melynek az ezred elhelyezéséhez képest a törvényhatóságokban felváltva kell történni, tartoznak vagy a rendszeres évenkénti gyakorlatok, vagy több ezrednek táborozásai. Az összpontosítás idejét, mit is mezei munkáktól ment szakaszra tenni szükséges lesz, a m. kir. helyt. tanács a törvényhatóságoknak jókor tudtára fogja adni. b) Az összpontosítások helye és ideje iránt az illető törvényhatósággal lesz szükséges előlegesen értekezni, s azután, mivel az összpontosított seregnek egyes lakosok házaiban való szállásoltatása felette terhes lenne, azok, ha a fenálló kaszárnyákban s köz épületekben el nem férnének, egy részben táborozni tartozzanak. c) Az összpontosításokra s gyakorlásokra szolgáló helyeknek kimutatása a törvényhatóságot fogja illetni. d) Táborozás neve alatt értetik: ha ezrednek egyenként vagy több számmal gyakorlat végett táborba kelnek, és bizonyos helyen összpontosulnak. Ingyen szállásadás illy esetekben bármiféle hivatalú s rendű személyek számára a polgári rendet semmiképp sem illeti, sőt ilyenkor a szükséges szállások fogadása egyenesen a katonaságnak lesz kötelessége; egyedül azoknak könnyebb megszerzésében leendővén a helybeli hatóság segédetelmével. A táborozás alatt megbetegülő katonák alkalmazására szükséges ispotályi szállások fogadására szintén a katonai rend fog gondoskodni. e) A polgári hatóság pedig ügyelni fog arra, hogy a közlekedésnek könnyítése és fának, husnak s egyéb élelemszernek a katonaság általi megszerzéséhez iránt szükséges intézetek tétessenek; mérszárszéki s koresmabeli jogokat a katonaság sem az állomási sem az összpontosulási helyeken semmi esetre nem gyakorolhatván. f) A szükséges természetmennyek fuvarozására, valamint az álgúzásai szerek, betegek, rabok stb. szállítására kívántató vontatók és szekerezések táborozás idején egyedül a kincstár által bérletessenek; többnyire a katonai kaszárnyákban hol leendő felállítás iránt teendő javaslat alkalmával a gyakorlati tér kijelölésében ezen katonai szükségnek hol és mikénti fedezésére a helybeli körülményekhez képest figyelmeztetni szükséges lesz. IV. A rendkívüli esetekben történhető összehúzások alkalmával a tartás és szállásoltatás mindig a kincstárt fogja illetni s ennél fogva a rendkívüli esetekben különös gondoskodás szükségét a KK és RR fenforogni nem látják. V. Az ezredhez nem tartozó mindennemű főtisztek ellátásáról, mind az átkelés mind az állandó szállásolás eseteiben, a II. szakasz 5dik pontjának rendelkezésén kívül minden egyéb tekintetben a kincstár fog gondoskodni.

Öcs. s ap. kir. fels. H a l o d a József nyugdíjas kapitányak P ü r k e r t h Maximilián, a gradiskai ezred kapitánya, kért fúsitását (adoptio) az őseinek adott nemesség kiterjesztésével különös kegyelemből megengedni méltóztatott.

A m. kir. udv. kamra a kézmárki megürült k. sófárnoki s harminczadosi tisztségre König Károly keblebeli számvivőtisztet; — az eképp megürült utolsó számvivőtisztiségre pedig Takács József kőszegi nyugalmazott harminczad-felügyelőt alkalmazá; — továbbá a buccarii só- és harminczad-hivatal ellenőrzévé Mallosegg Guidót, a tengermelléki k. kamr. vámjvedelmek felügyelőse ideig. vizsgáló-biztosát; — jakovai harminczadosát D r e n o v á c z József samaczi harminczadosat; — samaczi ideigl. harminczadosát Preveden Vincze, zimonyi só- és harminczad-hivatali irnokot; — ez utóbbi hivatal irnokává Pithely Károly homoliczi utlevélvizsgálót, végre hom. utlevélvizsgálóvá Stuchlik József harminczad-hivatali díjtalan gyakoronkot lépteté elő.

A dentai k. kasznárt, Horváth Lászlót, Facséra, és az oraviczai kasznárt, Killer Józsefet, maga kérelmére Rékasra ugyanazon hivatalba helyezte át; — az így megürült dentai és oraviczai k. kasznárságokra pedig jelenleg az elsőre Bónay Imrét, kis-beeskereki ispánt és sz. andrási helyettes kasznárt, — a másikkra pedig Frankenbusch Antal, esatádi k. tiszttársági irnokot, lépteté elő.

Budapesti napló. Pestvárosunk jelenleg 5 három, 15 két — és 40 egy emeletű házzal bir többel, mint közvetlenül a szomorú emlékü áradás előtt. Azon esinos és kényelmes földszinti házak számát, melyek a viz által elmosott vályogkalibák helyett épültek, nem olly könnyen határozhatni meg: ezenkül pedig még sok nagyobb s kisebb ház van építés alatt. Az építész-katonaság azon néhány századja, melyek az árviz óta Pesten állomásoztak és olly célszerű segédkezeket nyújtottak az építéshez, f. hó 15iken reggel ismét visszatért Bécsbe, Pest lakosainak őszinte halájjokkal. — Nem rég Pozsony vidékén, mint lapjaink említék, 3 embert fogott el a hatóság bankjegyhamisítás miatt, kik azóta Budapestre hozattak. Az egyik, Blaskovics Péter, 25 esztendő, már huzamos idő előtt fogva volt Pesten hasonló vétség miatt, de sikerült neki itteni börtönéből megszökni; most Budán várja tette díját. A másik kettő, Csagran Márton Nógrádból, és Oppenbreit Leopold Pozsonybul (ez volt a beváltó) pesti börtönben ül. — Hegyeinken holnapután kezdik meg a szüretet. — E napokban Budán a hid közelében hálóval gyermeket vontak ki, melly egy kóvel együtt zsákba volt kötve; a testen még semmi jele nem mutatkozék a rothadásnak, s e szerint nem rég történheték a gonosztett, melly nézet csakugyan be is bizonyult a gonosz anya tulajdon vallomásából, ki börtönben várja gaztette díját. A vízbe dobott gyermek testvére árulá el az anyát, kérdvén tőle a hidon hangosan: vajjon mért dobá testvérét vízbe? — Ugyan e napokban egy ismeretlen kézműveslegény, Pozsonybul hajón Pestre utazván, Buda közelében a hajósak által a vízbe vették; azonban szerencsére jól tudott uszni s törvénykezebe szolgáltató a bűnösöket, kik e szerint nem élvezheték rablásukat. — Sept. 9iken a budai polgári kórház falára egy morva asztalos-legény fölakasztá magát. — F. hó 9iken s folytatva 10kén pattantyus gyakorlatok voltak a keresztúri téren, melly alkalomkor rendkívüli ügyességet tanúsítottak a pattantyusok; az egészet pompás tűzjáték zárta. — Nemzeti színpadunkon f. hó 14kén „Gemma di Vergy“ adaték (Bognár mint vendég); 15iken „A király Ludason“ Gaaltól; 16iken „Vasálorca“; 17iken „Tréfa és valóság“; 18iken bérshünettel a karszemélyzet javára „Bajjal“ 2ik s „Eskü“ 3ik és 4ik felvonása (Bognár, Jób, s Wirdisch és Ochinger táncosnók, mint vendégek); 19én „Veszedelem nagyné“; 20iken „Mexicói vőlegény“ 5 felv.; holnapután LENDVAY jeles színészünk jutalmára bérshünettel; először kerülend színpadra „Belle-Isle Gabriela“, dráma 5 felv., irta Dumas Sándor, for-

dítá Nagy Elek a magyar tudós társaság költségén, Lendvay számos és közönségesen megismert érdemei bizton reménylhetik, hogy buzgó fáradozásait nemzeti színészetünk ügyében illón fogja jutalmazni két városi közönségünk; egyebiránt pedig a nagyhirű francia író e legujabb jeles munkája is ritka élvezetet nyújtand. Nagy Ignác „Szinmütára“ novemberi pesti vásárra megjelenendő Vlik füzete a következő érdekes újdonságot hozandja: „Savage Richard“ szomorujáték 5 felv., irta Gutzkow Károly, fordítá Lukács Lajos. — F. évi october 1sejétől jövő évi april elsejéig következő bérlet nyitattik a magyar színházban: földszinti és 1ső emeleti páholy félévre 425 f., 2ik emeleti 330 f.; földszinti zárszék ¼ évre 75 f., évnegyedre 45 f., egy hónapra 17 f. 30 kr.; 2ik emeleti zárszék ¼ évre 60 f., évnegyedre 35 f., egy hónapra 14 f.; földszinti bemenet ¼ évre 48 f. évnegyedre 28 f. egy hónapra 12 f. 30 kr.; 2ik emeleti ¼ évre 42 f., évnegyedre 22 f., egy hónapra 10 forint váltóban.

Székesfehérvár, sept. 16dikán; „Ma gyönyörű napunk volt, mert keblünkben boldogítva valánk. Belvárosunk elemi leányiskolájában e hó 13kán prépostunk elnökléte alatt a próbatét, egy leánya által mondott köszöntő beszéddel, elkezdetvén, hittudomány, biblia, olvasás, írás, helyesírás, számolás, földleírás, honi történet, és szavatok, valának azon szelid virágok, melyekből városunk lelkes anyáinak ártatlan leányai olly kellemes koszorút fontak össze, melly méltó joggal megérdemlé, hogy a számosan egybegyült atyák, anyák, s vendégek örömkönnöi, mint annyi legdrágább gyöngyök, csillogjanak fölötté. — Az értelmes, tiszta, és bátor feleletek valamint egy részről tanui voltak, miként szép nyelvünk megtanulására senki nem alkalmasb, s nem hajlandóbb a szépnemnél, ugy más részről példát adának, hogyha nyelvünket a szépnemmel megkedveltetni óhajtjuk, adjunk e kedveseinkhez olly vezetőket s oktatókat, kik művelt, szelid, buzgó s lelkes bánásmódjok által matások körét betölteni tudják és akarják. Vége levén a próbatétnek, ma tartatták a jutalmak kiosztási ünnepe. Ez is prépostunk elnökléte alatt ment véghez. Számos, mindkét nembeli vendég jelenlétiben, helybeli lelkészünk, mint ez intézet igazgatója, szíves beszéddel nyitván meg az ünnepélyt s erre a tisztelt prépost ékes felelettel üdvözlevén a vendégeket, s kedves kisdedeket, miután többen a leánykák közül köszöntő egyes, és párbeszédekkel (melyek kinyomatva a vendégek közt szétosztogattattak) s több legujabb költői művekből, s erkölcsi, vallási, s közeleti tan köréből kieszemelt szavalsókkal lelkünket ismét édes érzelmre olvaszták, a jutalomosztás elkezdett. Prépostunk, s lelkészünk valának a jutalomadók és osztók. Láttunk azonban a vendégek között is egy ns lelkü családanót, ki lyányaival együtt, a jöltvebb legszebb örömei közt, nyújtott ajándékokat a jelesbeknek; szépek s drágák voltak ez adományok, mert legtisztább szándék s honi nyelvünk iránti szeretet nyújtá s legtisztább kéz, s legszebb érdem nyere azokat. Üdv a ns városnak, melly szép reményeink angyalainak kifejlésére ez intézetet létrehozá, s azt épségben tartani folyvást ügyekszik. Üdv az egyházi, s világi előljárók, igazgatók s pártfogóknak, kik megértvén a honszellem szavát, szóval, s tettel e szép intézetet virágoztatják. Hála s köszönet a tanítóknak, ki bebizonyítá, miszerint kezei alatt városunk e gyenge rózsái ugy fejledzenek ki, hogy az ártatlanság szelid színével a műveltség s tudomány ilatja párosuljon. Vajha illy intézetek, pártfogók, s tanítók sokan volnának honunkban! —

KÜLÖNFÉLE: S.-A.-Ujhely, sept. 5kén: A megyebeli kórház javára évenként mindenkor sept. 1jén tartatni szokott táncmultság e jelen évben, a szenvedő emberiség iránti valódi keresztényi segédelmzés s gyöngéd érzetből, még egy táncmultsággal tolatott meg. Mind a két táncmultság a megyeház nagy termében tartott. A sept 1ji fénys és számos volt; az adakozva mulatók száma mintegy 430ra menvén. A terem díszítvénye, a mennyiben az itt jelenlévő színésztársaság egyik jeles tagja Telepi József által készítették, egyszerű ugyan, de esmetjes volt; szünóra alatt a megyebeli szépnem kegyes adakozásból összegyűlt díszmunkák sorsjegyei huzatának ki. Megemlítendők herczeg Brezenheimné s özvegy Zsennye Istvánné s többek kegyes ajándékai. A sept. 2kai bál nem olly nagy számú, de kellemre és a benne uralkodott rendre felülmulá az első. Édes megyénk kórháza gyarapítására ezekből befolyó tiszta jövedelem körülbelül 500 ezüst fra meg; adja a szenvedő emberiség szelid nemtője, hogy évről évre mindinkább gyarapodjék e megyei kegyes alapítvány!!! — Zemplénben a felső vidéken jobb volt az aratás mint az alsón, főképp a Szabolcs megyének dülő oldalán; mert szerfölt dudv- és konkolyossága miatt a gabnát többnyire csak kaszavágásra érdemesíté, általjában az aratást közepszerűnek sem lehet mondani, mert sok helyet 2 vékát sem adott egy kereszt. — Szabolcsban, mint hallatszák, még a zempléninél is silányabb az aratási eredmény, mindez a gyakori hozsas esözéseknak volt következménye. Nálunk a rozsnak ára 7 ft., a buzáé 10. — A hegyaljai szőlők közepszerűleg mutatkoznak, kivéven némely vidékeket, hol a jégeső-esapás minden termést elvert; a szőlő nagyszemű, de jó bort, ha illy silány esős és hideg marad az idő, mint e napokban, aligha reménylhet ismét a boros gazda, s ha jobbra nem válik, a már különben is majd mindenütt feketeragya-ütötte szőlőhegyekben véggé meg fognak rothadni a gerezdek. Ez végső inség volna a hegyaljai népre. — Kolozsvár, sept. 12kén: „Ma két hete említők a kolozsvár-várad gyorsszekér kimaradtát; most azonban bizonyos gyanánt irhatjuk, hogy Biasini maga elrendezvén az állomásokat egészen a Tiszáig, s a részvényeseket is összeszerkesztvén, annak állapotja ismét jó rendbe van hozva. Kolozsvárról Pestre minden hétfőn, s Pestről ide minden vasárnapon reggel pontosan fog ezután indulni a gyorsszekér. Laborfalvy Róza mult hét utolsó felében megérkezett városunkba vendégszerpeket adandó, s 10kén lépett fel először „Tudor Mária“ czimszerpeiben. — Orvostanár Barra Imre kolozsmegyei r. orvossá tétetése következtében az e városi physikusságra orvostanár Csiky Sámuel nevezteték ki. Az erd. ev. ref. egyházi főtanács által a titoknokká kinevezett Tóllas Károly rendeltetése helyére városunkba költözött. Aug. 27diki szebeni hírek szerint, mitán a ns szász nemzeti közönség fölterjesztett azon javaslata, miszerint gyűlései, különösen függőben levő törvényes ügyeik sietőbb elláthatása végett, évenként kétszer tartassanak, legf. helybenhagyást nyert, a ns szász nemzeti közönség ezen 1839diki évben 2dik gyűlése, aug. 26kán Szebenben a ns szász nemzet ispánja s kir. kormányi tanácsos Wachsmann János rendes elnöksége alatt, megnyitott. — Egy levelezőnk, ki csak most utazá be hazánk egy részét, ezévi

különböző termésmenetről ezeket mondja: „Az őszigabna-vetéseket a tél nagygon megrongálván, az aratás a kis Szamos, Aranyos, Maros, Nyárad, Kis-Küküllő térségben gyengén ütött ki; a tisztabuza mindenütt gyér, néhol üszögös, az elegy szaporább, a rozs silány, mindenik alig felényire felelt meg a gazda reményinek, 's ezt is a nyári első hónapok szerencsés időjárásának köszönhetni. Alig hiszik, hogy az őszigabna ára alább szállhasson aratás után is, mit az is bizonyít, hogy a tiszta 's elegybúza a tordai 's kolozsvári piacokon most is csak az aratás előtti áron kapható. Alkalmassint csak a szükség vitéti ősi gabnáját piacra a természetivel, 's hogy ez évben kivált tisztabuza dolgában jókor a szomszéd Magyarhonra szorulunk, nem szenved semmi kétséget. — A tavaszi vetésekkel ellenkezőleg vagyunk. Mert ha a kis Szamos, Aranyos mellékein 's a Mezőség egy részén aprón maradtak, 's néhol talán merőben kiasztak a nagy szárazság miatt a tavaszi vetések, ha apró esőket vetett a lenge tengeri szára, de dús termést adott a Mezőség Marosra fekvő oldala, a Marostér felül Bogáton (alól is, a mint ott jártak mondják) Nyárad, K. Küküllő mellékein bőven termett a tengeri, 's míg ezen gabnafaj nem esalja a szántóvető reményét, nem hozand az őszitermés fogyatkozása szükségét a házara, mint mellyben a népességnek mondhatni $\frac{1}{10}$ része bizonyosan tengerivel tengeti nem épen irigylendő létét. A szőlő is meglehetősen mutatkozik ezen vidékeken. Aug. 24-ikén Kelemtelke körül, 28kán Torda környékén már érett szőlőt lehet kapni. Kolozsvárott is mutatnak jelenleg a jobb hegyekből érett gerezdeket. Általában féltermést várunk ez évben szőlőinkről, 's becsre, az eddigi időjáráshoz mérve, az 1833-ik évi bortermetést üti ki az idei termés, sőt ha mostani szép napjaink fénye 's melege nem csökken, azt bizonyosan sokkal felül haladandja (E.H.) — Az egri casinói egyesület, melly 1833 jan. 6-án vette kezdetét, f. évre megjelent könyve szerint 120 tagot számlál. Főelőnöke: Almásy Gedeon, Hevesmegye első alispánja; választmányi tagok: Babics Ist., egyszersmind jegyző és levéltárnok; Boma Jan., Csiky Sánd. felügyelő, Dobóczyky Ig., Gáhy József. jegyző, Gáspárdy Laj., Hanák Ist. felügy., Hanák Mih., Hoffmann Henrik, Ivánszky Ant., Juhász Tiv., Köllner Károly, Krammer Károly, Makáry György felügyelő, Markasoli Károly, Pék Konrád, Pók György, Pók János, Posta József, Rada József, Ringelmann Antal pénztárnok, Sipos Antal könyvtárnok, Subich Lőrincz, Subich Sándor, Szalay Antal, Szretics Andor ellenőr, Végh József számvevő. — Az egri éseki lyceumban a közelebb lefolyt iskolai évben törvénytudományt hallgatók első évbeliek 50-en, másod évbeliek 48-an; philosophiát 150 évbeliek 157-en, 2sod évbeliek 93-man; 's az egész lyceumbeli ifjuság száma 348-ra ment. — Beszterezében a nagynemű r e p a c z u k o r g y á r, melly néhány évig haszlatlan 's csaknem elpusztulva hevert, Liedemann igazgatása alatt, részvények útján, ujra életbe lépett. A kedvező kezdetből ítélve, e vállalat idővel nagy emelkedést reménylhet, 's tetemesül fogja esőkenteni e vidéken a nádezuor-fogyasztást. Czukorrépa ezidén mind Beszterezében, mind a szomszéd falukban szorgalommal 's okoszerű gazdasági elvek szerint termesztett 's bő aratást várhatni. Egy más szép vállalat, a szinte részvényeken létesített hermaneezi papirgyár, mellyel még új korszaka fog kezdődni a honi papir-gyártásnak. A vállalkozók, jó 's finom árukészítéstől költségeket nem kímélve, Schweiz, Holland és Némethon nevezeteb gyáraikba saját költségökön ügyes szendélyeket küldöttek, megtanulni az ottani papirkészítésnél gyakorlott műisméretet 's javított módszereket, és mindezt honunkba áhozni. A stareezi havasokról humpálygő tiszta vizű Bychtrieza partján, vizgyógyintézetet állított fel Bauer tr., kizsémilyesen utazott Graefenbergbe, 's ma a Priesnitz által avatatték a hydropathia titkába. — Erlinger János, akademiái főstész Pozsonyban, a híres Leonardo da Vinci egy régiség miatt megromlott képét oly tökéletesen helyrehozta, hogy mindenkinek ajánlhatni őt illy dolgozatokra. — A sept. 9-11-iki győri vásár a zsidók új évi ünnepei miatt igen léhán forgott le. A gabna valamennyire esőkentni ugyanis látszott árban, de a főzelekek tetemesül alább szállottak, noha az egész győri vidéken igen gyér volt a termés; a szőlők mind mennyiségre mind minőségre nézve igen jó szüretet érnek. Honi termékeink középara következő arányzatban mutatkozték e győri vásáron: gőboly párja 300 — 400 f., jarnas ököré 250 — 350 f., tehéné 175 — 225 f., nyers ökörbőr párja 55 — 58 f., tehéné 45 — 50 f., borjúé 6 1/2 f., hárányé 4 1/2 f., lóé 20 f., bab pozsonyija 6 f., borsóé 8 f., leneséé 7 1/2 f., gubacs köhle 15 — 20. — Galicziában kétszeri árvíznel fogvást emelkedni kezd a gabnafajok ára; a méhészetre nézve azonban igen kedvező volt a rendkívüli meleg. — A rigai gyapjuvásáron 12ezer mássa gyapju kelt el, még pedig igen kielégítő áron. —

K a s s a, sept. 14-én: Mult h. 26kán és következőnapjain folytatva tartatott abanujmegyei közgyűlésben felolvastatott sz. kir. Kassa város levele, melly szerint az épülő javítóházra 927 darab fenyűfát, 1230 fűrészelt léczet és öt kemence mész-kiegetésre megkivántató fát ingyen ajánl, melly tisztelt város nagylelkű ajánlatát a megye Rendei illő méltánnyal fogadák. Ugyanekkor a színészeti választmány jelentése felolvastatván az a RR. által minden pontban helybenhagyatott, a fő felügyeletet ismét lelkes pártolással magukra vállalák, és Déryné színésznőnek azon esetre, ha közelgő téliszakra Kassára Demjén igazgató társaságához, mibe nem kételkedünk, rendes tagnak jövend, azon 400 forintot, mellyel még a színipénztárnak tartozik, elengedni és oda ajándékozni közakarattal határozták. A javítóház körül szorgalmasan foly a munka, hol, mint már említve vala, naponkint 80 rab dolgozik, és azokrai felügyelet igen pontos és szemes, ha bár mint némelly rágalmazók hírelni elég merészek valának, onnan számos rab elszöktét rebesgetik; ezen hir alaptalan, történt ugyan egy két szökés, de hisz az a legszemesebb őrizet mellett a városokban vagy bár hol is történik, azonban kivéve kettőt, a többi rab mind befogatott, és mintán a hajdúk a dolog sokfélsége miatt elégtelenek az őrkődésre, a nm. m. kir. helytartó tanács útján kieszközöltetni rendeltetett: hogy a javítóház körül dolgozó rabok őrkődésére katonai őr is adassék. Jövő közgyűlésünk nov. 25-ikén leend, a törvényszékek pedig dec. 2kán kezdődnek.

S.-A.-U j h e l y, sept. 5-én: Zemplénmegye részéről mult aug. 21, 22 és 23, nemkülönbön folytatolag 30 és 31-ik napjain 's folyó septem-ber hó 4kén tartott közgyűléseken több országos tárgy és követi hivatalos jelentés vétetvén tanácskozás alá, azok eredménye 's néhány nevezeteseb megyei közhatározat, ugyszinte az országgyűlési követeknek adott utasítások rende kivonatban így következik: a katonatartási, élelmezési és közbiztosági tárgyakban kivántató utasítás kidolgozása végett a f. e. ¹¹²²1027 sz. a. kirendelt megyei küldöttség öt szakaszra felosztott javaslata vétetvén vizsgálat alá, mellyek pontonkint lett tárgyalatása 's e részben készült országos biztosági munkálattal is történt egybevetése után, a küldöttségi javaslat 150 pontja, melly így hangzik: 1) A sikon fekvő és költöző katonaságnak jövendőre nézve leendő élelmeztetése iránt azon elvnek: „hogy az eddigi rendszer helyett jövendőre

mind a tanyázó, mind az átkelő katonaságnak élelmeztetése egyenesen a fels. kincstár költségein eszközöltessék“ — még e jelen országgyűlés által törvényessége megállapíttassék, a törvényesség okait azon tisztelt országos biztoság sokkal bővebben fejtette ki, mintsem hogy azokat szaporítani kellene vagy csak lehetne is. E küldöttségi javaslat helybenhagyatván 's közhatározás erejére emeltetvén, utasításképen olly meghagyással rendeltetett az országgyűlési követeknek megküldetni, hogy az adózónép terhei nevezetes enyhítéseül ekkép megváltoztatandó katonatartási 's élelmezési rendszer miatt az országos biztoság munkálata 6ik lapján méltán következtetett országos ajánlás esetére csak azon tartási és katonaelelmezési terhek vétessenek illő tekintet és beszámítás alá, mellyek ellen az ország Rendei eddig sem szólamlottak fel, mellyeket, mint az 1715-dik esztendei. 8dik törvényezikkely szelleméből önkint kifejlő katonaelelmezési terheket, eddig is viselni kötelesek voltak. — Egyébiránt miután az 1833/34 eszt. XI. törv.-czik. a katonatartás, élelmezés és szállásolás sok oldalu kötelességeiből az adófizetőkre háromlott terheket 's veszteséket tetteg 's örökre megszüntetni nyilván rendeli, a követek e részben teendő indítványukkal hathatósan azt eszközölkék, hogy a nevezett törvényezikkely jótékonyágának sükerét az adózók addig, míg a katonatartási, elszállítási 's élelmezési ujjab, minden esetre siettetendő 's az országgyűlés által megszabandó záros határidő alatt mulhatlanul előállítandó rendszer országosan létesíttethetnék, érezhessék; a katonaelelmezést ugyan mindaddig természetűi valóságban szolgáltatthassák ki, de minden tartási, élelmezési kiszolgáltatásaik, piaci, salgamalis adózásaik az országosan megállapítandó bér szerint, fuvarozásaik, szekerezéseik pedig a helyenkint megszabandó ár szerint az e részben még e jelen országgyűlésen hozandó törvény kihirdetése idejétől kezdve, azonnal kész pénzzel elégtíttessenek ki. — 2.) Az urbéri törvényezikkely hiányai iránt utasítási javaslatot adott küldöttség több véleményes pontja között a törv.-czikk 6dik §ban ez levén észrevétele a küldöttségnek, hogy a jobbágy urbéri telkének haszonvétele eladhatása iránt azon kitétele nézve „más akárkinek“ — azon módosítás: „minden valláskülönbőség nélkül, akárkinek, az izraelitákat is ide értve, eladhassa“ — iktatassék utána.

S p a n y o l o r s z á g.

(A' békítési süker folytonos nagyobbulása. Hareztéri hírek.) Sept. 6-iki bayonnei telegrafi sürgöny szerint, Maroto Bilbaoba vonult, Espartero pedig Tolosába érkezék, 's egymásután elboesátja a tartományi zászlóaljakat; a castíliaiak Logronoba mentek. A trónkövetelő sept. 4-ikén Lonzban tartózkodott; Elio még folyvást támogatja ügyét a navarraiakkal. San Sebastianból sept. 4-ikéről írják, mikép jelentés érkezék oda a hernani kormányzótól, melly szerint Maroto által Gaibelalde tábornokhoz intézett parancs következtében a sereg elboesátása iránt, az andoani zászlóaljak fölözöttak. E parancsot ugyanis az összegyűlt katonaság előtt olvasá föl a tábornok, mire a tiszték egy része ellenkezést mutatott ugyan; de a katonák Gaibelalde személyes vezérlete alatt azonnal elhagyák állomásikat és az egész pattantyúárt is átadák minden egyéb hadiszerezrel az alkotmányosoknak. A békítés mindenütt legnagyobb sükerrel terjed; a katonák örömkialtózással rakják le fegyvereiket 's térnek vissza övéik körébe. — Azon 12 növendék, kiket a carlosiak Barcelonából raboltak el, minden alkudozás daczára sem nyerheté vissza eddig szabadságát, mert a carlosiak ugyanannyi haditisztét kívánák őket kieserélni, miben az alkotmányosak nem tudtak megegyezni. A catalonai főkapitány tehát visszatorlásul Palmában Espana gr. és Sogarra carlospárti vezérek fiait ragadtatá el, 's ez erőszakos rendszabály csakugyan használt; mert a 12 növendék aug. 28-ikán nyolcz hónapi fogság után visszaérkezett Barcelonába, mire a főnebbi carlosi főnökök gyermekei is szabadon boesáttattak. — A' ministerség sept. 150 napjaiban 5 millió realnyi kölesont vett föl Espartero további munkálkodási előmozdítására. A' cortestül nem igen fél a ministerség, mert a nép békét ohajt, habár gyűlölt ministerségtől származik is az, 's így a cortes is e szempontribul induland ki és alkalmasint nem fogja a ministerséget haborgatni. —

(A' trónkövetelő felszólítása hadserge maradványihoz.) A' trónkövetelő lecumberii főhadiszállásáról aug. 30-án következő felszólítást intéze hadserge szomorú maradványihoz, 's Navarra és baszk tartományok lakosihoz: Navarra és baszk tartományok lakosi! Mig az ellenség minden legkisebb ellenállás nélkül e' tartományokba ronta, és olly állomásokat foglalt el, miket más, maroknyi csapatok hősi elszántságu gyermekitek az egész zendületi sereg és segítői ellen diadalmasan ótalmazni tudott, egyszersmind békeszókkal álomba ringattak titeket és meg akartak arról győzni, hogy a béke megkötése után igen természetes az ellenség előhaladása, holott pedig leggyalázatosb gyávaság vagy legnagyobb gonoszított gyümölese volt e' megrohánás. Mint királyotok és uratok, az istentől kapott jognál fogvást megismerve, elfogadám azon háborut, mellyet mindjárt istenben boldogult testvérem halála után csupán tulajdon meggyőződéstek után, minden idegen befolyás nélkül, kezdetetek, 's e' háborut, mellyet ti példátlan bátorsággal folytattatok, elannyira, hogy az utóvilág mesék sorába helyzendí hősi elszántságotokat, épen ugy örökülesi, mint elvhareznak mondhatni. E' szerint nem csak jogomat véditek a' spanyol koronára, hanem tulajdon jogaitokat is a' vallás és tisztas szabadsítékok megtartására eredeti méltóságukban, mellyek létezését a' bitor kormány alatt nem is gondolhatni. Halljátok csak, mit mond a' zendülők fővezére aug. 23-iki durangoi fölszólításában katonáinak: „Az ellenség, vesztve minden reményt, tönkre jutand, ha nem hivatkozik nagylelkűségünkre, vagy fegyvert nem ragad Idik Izabella trónja és az alkotmány ótalmasására. Azok, kik ezt tenni fogják, tagjai leendnek családunknak; de a' zendülőket megbüntetendjük, mikép azt Allo és Dicastilloban tevők.“ Több tanusítványt akartok még azon sorsra nézve hallani, melly vallás-

nak terhére semmikép nem válhatik, s hogy a fentebbi intézkedések az összpontosítás helyére költöző katonaságra is, mint átkelőre, kiterjesztendők legyenek, következőket vélnék megállapítandóknak: a) Az összpontosítás eseteihez, melynek az ezred elhelyezéséhez képest a törvényhatóságokban felváltva kell történni, tartoznak vagy a rendszeres évenkénti gyakorlatok, vagy több ezrednek táborozásai. Az összpontosítás idejét, mit is mezei munkáktól ment szakaszra tenni szükséges lesz, a m. kir. helyt. tanács a törvényhatóságoknak jókor tudtára fogja adni. b) Az összpontosítások nyelve és ideje iránt az illető törvényhatósággal lesz szükséges előlegesen értekezni, s azután, mivel az összpontosított seregnek egyes lakosok házaiban való szállásoltatása felette terhes lenne, azok, ha a fenálló kaszárnyákban s köz. épületekben el nem férnének, egy részben táborozni tartozzanak. c) Az összpontosításokra s gyakorlatokra szolgáló helyeknek kimutatása a törvényhatóságot fogja illetni. d) Táborozás neve alatt értetik: ha ezrednek egyenként vagy több számmal gyakorlat végett táborba kelnek, és bizonyos helyen összpontosulnak. Ingyen szállásadás illy esetekben bármiféle hivatalú s rendű személyek számára a polgári rendet semmikép sem illeti, sőt ilyenkor a szükséges szállások fogadása egyenesen a katonaságnak lesz kötelessége; egyedül azoknak könnyebb megszerzésében leendővén a helybeli hatóság segédlemmel. A táborozás alatt megbetegülő katonák alkalmazására szükséges ispotályi szállások fogadásáról szinte a katonai rend fog gondoskodni. e) A polgári hatóság pedig ügyelni fog arra, hogy a közlekedésnek könnyítése és fának, husnak s egyéb élelemszernek a katonaság általi megszerzéséhez iránt szükséges intézetek tétessenek; mézarszéki s kocsma-beli jogokat a katonaság sem az állomási sem az összpontosulási helyeken semmi esetre nem gyakorolhatván. f) A szükséges természetények fuvarozására, valamint az álgyszaki szerek, betegek, rabok stb. szállítására kívántató vontatók és szekerezések táborozás idején egyedül a kincstár által berelteszenek; többnyire a katonai kaszárnyáknak hol leendő felállítására iránt teendő javaslat alkalmával a gyakorlati tér kijelölésében ezen katonai szükségnek hol és mikénti fedezésére a helybeli körülményekhez képest figyelmeztetni szükséges lesz. IV. A rendkívüli esetekben történhető összehúzások alkalmával a tartás és szállásoltatás mindig a kincstár fogja illetni s ennél fogva ezen rendkívüli esetekben különös gondoskodás szükségét a KK és RR fenforogai nem látják. V. Az ezredhez nem tartozó mindennemű főtisztek ellátásáról, mind az átkelés mind az állandó szállásolás eseteiben, a II. szakasz 5dik pontjának rendelkezésén kívül minden egyéb tekintetben a kincstár fog gondoskodni.

Ócs. s ap. kir. fels. Haloda József nyugdíjas kapitánynak Pürkerth Maximilián, a gradiskai ezred kapitánya, kért fusítását (adotio) az őseinek adott nemesség kiterjesztésével különös kegyelemből megengedni méltóztatott.

A m. kir. udv. kamra a kézmárki megürült k. sótarónki s harminczadosi tisztségre König Károly keblebeli számvivőtisztet; — az eképp megürült utolsó számvivőtisztségre pedig Takács József kőszegi nyugalmazott harminczad-felügyelőt alkalmazá; — továbbá a buccarii só- és harminczad-hivatal ellenőrvé Malloschegg Guidót, a tenger melléki k. kamr. vámjövendelmek felügyelőse ideig. vizsgáló-biztosát; — jakovai harminczadossá Drenovác József samaczi harminczadost; — samaczi ideigl. harminczadossá Preveden Vince, zimonyi só- és harminczad-hivatali inokot; — ez utóbbi hivatal inokává Pithely Károly homolcezi utlevélvizsgálót, végre hom. utlevélvizsgálóvá Stuchlik József harminczad-hivatali díjtalan gyakornokot lépteté elő.

A dentai k. kasznárt, Horváth Lászlót, Facséra, és az oraviczi kasznárt, Killer Józsefet, maga kérelmére Rékasra ugyanazon hivatalba helyezte át; — az így megürült dentai és oraviczi k. kasznárságokra pedig jelenleg az elsőre Bónay Imrét, kis-beckerekéi ispánt és sz-andrási helyettes kasznárt, — a másikkra pedig Frankenbusch Antal, csatádi k. tisztartósági inokot, lépteté elő.

Budapesti napló. Pestvárosunk jelenleg 5 három, 15 két — és 40 egy emeletű házzal bir többel, mint közvetlenül a szomorú emelékü áradás előtt. Azon csinos és kényelmes földszinti házak számát, melyek a víz által elmosott vályogkalibák helyett épültek, nem olly könnyen határozhatni meg: ezenkül pedig még sok nagyobb s kisebb ház van építés alatt. Az építész katonaság azon néhány századja, melyek az árvíz óta Pesten állomásoztak és olly czélszerű segédkezeket nyújtottak az építéshez, f. hó 15iken reggel ismét visszatért Bécsbe, Pest lakosainak őszinte hálájokkal. — Nem rég Pozsony vidékin, mint lapjaink említék, 3 ember fogott el a hatóság bankjegyhamisítás miatt, kik azóta Budapestre hozattak. Az egyik, Blaskovics Péter, 25 esztendő, már huzamosb idő előtt fogva volt Pesten hasonló vétség miatt, de sükerült neki itteni börtönéből megszökni; most Budán várja tette díját. A másik kettő, Csagran Márton Nógrádból, és Oppenbreit Leopold Pozsonybul (ez volt a beváltó) pesti börtönben ül. — Hegyeinken holnapután kezdik meg a szüretet. — E napokban Budán a hid közelében hálóval gyermeket vontak ki, melly egy kövel együtt zsákba volt kötve; a testen még semmi jele nem mutatkozék a rothadásnak, s e szerint nem rég történheték a gonosztték, melly nézet csakugyan be is bizonyult a gonosz anya tulajdon vallomásából, ki börtönben várja gaztete díját. A vízbe dobott gyermek testvére arulá el az anyát, kérdvén tőle a hidon hangosan: vajjon mért dobá testvérét vízbe? — Ugyan e napokban egy ismeretlen kézműveslegény, Pozsonybul hajón Pestre utazván, Buda közelében a hajósak által a vízbe vették; azonban szerencsére jól tudott uszni s törvénykezébe szolgáltatá a bűnösöket, kik e szerint nem élvezheték rablásukat. — Sept. 9iken a budai polgári kórház falára egy morva asztalos-legény fölakasztá magát. — F. hó 9iken s folytatva 10kén pattantus gyakorlatok voltak a keresztúri téren, melly alkalomkor rendkívüli ügyességet tanúsítottak a pattantusok; az egészett pompás tűzjáték zára. — Nemzeti színpadunkon f. hó 14kén „Gemma di Vergy“ adatek (Bognár mint vendég); 15iken „A király Ludason“ Gaaltól; 16-ikén „Vasálorca“; 17iken „Tréfa és valóság“; 18iken bérszünettel a karszemélyzet javára „Bajital“ 2ik s „Eskü“ 3ik és 4ik felvonása (Bognár, Jób, s Wirdsch és Ochsinger tánczosnók, mint vendégek); 19én „Veszedelem nagynéne“; 20iken „Mexicói völgye“ 5 felv.; holnapután LENDVAY jeles színészünk jutalmára bérszünettel; először kerülend színpadra „Belle-Isle Gabriela“, dráma 5 felv., írta Dumas Sándor, for-

dítá Nagy Elek a magyar tudós társaság költségén, Lendvay számos és közönségesen megismert érdemei bizton reménylhetik, hogy buzgó fáradozásait nemzeti színészetünk ügyében illón fogja jutalmazni két városi közönségünk; egyebiránt pedig a nagyírű francia író e legujabb jeles munkája is ritka élvezetet nyújtand. Nagy Ignác „Színműtára“ novemberi pesti vásárra megjelenendő Vlik füzeté a következő érdekes újdonságot hozandja: „Savage Richard“ szomorujáték 5 felv., írta Gutzkow Károly, fordítá Lukács Lajos. — F. évi october 1sejéttől jövő évi april elsejéig következő bérlet nyitják a magyar színházban: földszinti és Iső emeleti páholy félvre 425 f., 2ik emeleti 330 f.; földszinti zárszék 1/4 évre 75 f., évnegyedre 45 f., egy hónapra 17 f. 30 kr.; 2ik emeleti zárszék 1/4 évre 60 f., évnegyedre 35 f., egy hónapra 14 f.; földszinti bemenet 1/4 évre 48 f. évnegyedre 28 f. egy hónapra 12 f., 30 kr.; 2ik emeleti 1/4 évre 42 f., évnegyedre 22 f., egy hónapra 10 forint váltóban.

Székesfehérvár, sept. 16dikán; „Ma gyönyörű napunk volt, mert keblünkben boldogítva valánk. Belvárosunk elemi leányiskolájában e hó 13kán prépostunk elnöklete alatt a próbatét, egy leánya által mondott köszöntő beszéddel, elkezdte, hittudomány, biblia, olvasás, írás, helyesírás, számolás, földleírás, honi történet, és szavalatok, valának azon szelid virágok, melyekből városunk lelkes anyáinak ártatlan leányai olly kellemes koszorút fontak össze, melly méltó joggal megérdemlé, hogy a számosan egybegyült atyák, anyák, s vendégek örömkönyűi, mint annyi legdrágább gyöngyök, csillogjanak fölötté. — Az értelmes, fízta, és bátor feleletek valamint egy részről tanúi voltak, miként szép nyelvünk megtanulására senki nem alkalmasb, s nem hajlandóbb a szépnemnél, ugy más részről példát adának, hogyha nyelvünk egy szépnemmel megkedveltetni óhajtjuk, adjunk e kedveseinkhez olly vezetőket s oktatókat, kik művelt, szelid, buzgó s lelkes bánásmódjuk által hivatások körét betölteni tudják és akarják. Vége levén a próbatétnek, ma tartaték a jutalmak kiosztási ünnepe. Ez is prépostunk elnöklete alatt ment véghez. Számos, mindkét nembeli vendég jelenlétiben, helybeli lelkeszünk, mint ez intézet igazgatója, szíves beszéddel nyitván meg az ünnepélyt s erre a tisztelt prépost ékes felelettel üdvözelve a vendégeket, s kedves kisédedeket, miután többen a leánykák közül köszöntő egyes, és párbeszédekkel (mellyek kinyomatva a vendégek közt szétosztogatattak) s több legujabb költői művekből, s erkölcsi, vallási, s közéleti tan köréből kiszemelt szavalásokkal lelkünket ismét édes érzelmele olvaszták, a jutalomosztás elkezdett. Prépostunk, s lelkészünk valának a jutalomadók és osztók. Láttunk azonban a vendégek között is egy ns lelkü esaladányát, ki lyányaival együtt, a joltévés legszebb örömei közt, nyújtott ajándékokat a jeleseknek; szépek s drágák voltak ez adományok, mert legtisztább szándék s honi nyelvünk iránti szeretet nyújtá s legtisztább kéz, s legszebb érdem nyere azokat. Üdv a ns városnak, melly szép reményeink angyalainak kifejlésére ez intézetet létrehozá, s azt épségben tartani folytatni ügyekszik. Üdv az egyházi, s világi előjárók, igazgatók s pártfogóknak, kik megértvén a honszellemt szavát, szóval, s tettel e szép intézetet virágoztatják. Hála s köszönet a tanítónak, ki bebizonyítá, miszerint kezei alatt városunk e gyenge rózsái ugy fejledeznek ki, hogy az ártatlanság szelid színével a műveltség s tudomány ilatja párosuljon. Vajha illy intézetek, pártfogók, s tanítók sokan volnának honunkban! —

KÜLÖNFÉLE: S.-A.-Ujhely, sept. 5kén: A megyeheli kórház javára évenként mindenkor sept. 1jén tartani szokott táncmulatság e jelen évben, a szenvedő emberiség iránti valódi keresztényi segédkezés s gyöngéd érzetből, még egy táncmulatsággal töltdött meg. Mind a két táncmulatság a megyeház nagy termében tartatott. A sept 1ji fényes és számos volt; az adakozva mulatók száma mintegy 430ra menvén. A terem díszítvénye, a mennyeiben az itt jelenlevő színésztársaság egyik jeles tagja Telepi József által készítettett, egyszerű ugyan, de eszteljes volt; szünóra alatt a megyeheli szépnem kegyes adakozásból összegyűlt díszmunkák sorsjegyei huzatának ki. Megemlítendők herczeg Breckenheimné s özvegy Zsennyey Istvánné s többek kegyes ajándékai. A sept. 2kai bál nem olly nagy számú, de kellemre és a benne uralkodott rendre felülmulá az első. Édes megyénk kórháza gyarapítására ezekből befolyó tiszta jövedelem körülbelül 500 ezüst ftra megy; adja a szenvedő emberiség szelid nemtője, hogy évről évre mindinkább gyarapodjék e megyei kegyes alapítvány!!! — Zemplénben a felső vidéken jobb volt az aratás mint az alsón, főképp a Szabolcs megyének dülő oldalon; mert szerfölött dudvas- és konkolyossága miatt a gabnát többnyire csak kaszavágásra érdemesíté, általjában az aratást középszerűnek sem lehet mondani, mert sok helyet 2 vékát sem adott egy kereszt. — Szabolcsban, mint hallatszák, még a zempléninél is silányabb az aratási eredmény, mindez a gyakori hosszas esőzéseknek volt következménye. Nálunk a rozsnak ára 7 ft., a buzé 10. — A hegyaljai szőlők középszerűleg mutatkoznak, kivéven némelly vidékeket, hol a jégeső-csapás minden termést elvert; a szőlő nagyszemű, de jó bort, ha illy silány esős és hideg marad az idő, mint e napokban, aligha reménylhet ismét a boros gazda, s ha jobbra nem válik, a már különben is majd mindenütt feketeragya-átotte szőlőhegyekben végkép meg fognak rothadni a gerezdek. Ez végső inség volna a hegyaljai népre. — Kolozsvár, sept. 12kén: „Ma két hete említők a kolozsvár-váradí gyorsszekér kimaradtát; most azonban bizonyos gyanánt irhatjuk, hogy Biasini maga elrendezvén az állomásokat egészen a Tiszáig, s a részvényeseket is összeszerkesztvén, annak állapota ismét jó rendbe van hozva. Kolozsvárról Pestre minden hétfőn, s Pestről ide minden vasárnapon reggel pontosan fog ezután indulni a gyorsszekér. La-bor-falvy Róza mult hét utolsó felében megérkezett városunkba vendég-szerepeket adandó, s 10kén lépett fel először „Tudor Mária“ ezimszerepében. — Orvostanár Barra Imre kolozsmegeyi r. orvossá tétetése következtében az e városi physikusságra orvostanár Csiky Sámuel nevezteték ki. Az erd. ev. ref. egyházi főtanács által a titoknokká kinevezett Tollas Károly rendeltetése helyére városunkba költözött. Aug. 27diki szebeni hírek szerint, miután a ns szász nemzeti közönség fölterjesztett azon javaslata, miszerint gyűlései, különösen függőben levő törvényes ügyeik stietőbb elláthatása végett, évenként kétszer tartassanak, legf. helybenhagyást nyert, a ns szász nemzeti közönség ezen 1839diki évben 2dik gyűlése, aug. 26kán Szebenben a ns szász nemzet ispánja s kir. kormányi tanácsos Wachsmann János rendes elnöksége alatt, megnyitott. — Egy levelezőnk, ki csak most utazá be hazánk egy részét, ezévi

különböző termésmenekről ezeket mondja: „Az őszigabna-vetések a tél nagyongrónál, az aratás a kis Szamos, Aranyos, Maros, Nyárad, Kis-Küküllő térségben gyengén ütött ki; a tisztabuza mindenütt gyér, néhol üszögös, az elegy szaporább, a rozs silány, mindenik alig felényire felelt meg a gazda reménynek, 's ezt is a nyári első hónapok szerencsés időjárásának köszönhetni. Alig hiszik, hogy az őszigabna ára alább szállhasson aratás után is, mit az is bizonyít, hogy a tiszta 's elegybúza a tordai 's kolozsvári piacokon most is csak az aratás előtti áron kapható. Alkalmassint csak a szükség vitéti ősz gabnáját piacra a természetével, 's hogy ez évben kivált tisztabuza dolgában jókor a szomszéd Magyarhoara szorulunk, nem szenved semmi kétséget. — A tavaszi vetésekkel ellenkezőleg vagyunk. Mert ha a kis Szamos, Aranyos mellékein 's a Mezőség egy részén aprón maradtak, 's néhol talán merőben kiasztak a nagy szárazság miatt a tavaszi vetések, ha apró esőket vetett a lenge tengeri szára, de dús termést adott a Mezőség Marosra fekvő oldala, a Marostér felül Bogáton (alól is, a mint ott jártak mondják) Nyárad, K. Küküllő mellékein bőven termelt a tengeri, 's míg ezen gabnafaj nem esalja a szántóvető reményét, nem hozand az ősztermés fogyatkozása szükségét a hazára, mint mellyben a népességnek mondhatni $\frac{1}{10}$ része bizonyosan tengerivel tengeti nem épen irigylendő létét. A szőlő is meglehetősen mutatkozik ezen vidékeken. Aug. 24-ikén Kelemenfelke körül, 28kán Torda környékén már érett szőlőt lehetne kapni. Kolozsvárott is mutatnak jelenleg a jobb hegyekből érett gerezdeket. Általában feltéremest várunk ez évben szőlőinkről, 's becsre, az eddigi időjáráshoz mérve, az 1833-ik évi bortermést üti ki az idei termés, sőt ha mostani szép napjaink fénye 's melege nem csökken, azt bizonyosan sokkal felül haladandja (E.H.) — Az egri casinói egyesület, melly 1833 jan. 6-án vette kezdetét, f. évre megjelent könyve szerint 120 tagotszámlát. Főelnöke: Almásy Gedeon, Hevesmegye első alispánja; választmányi tagok: Babics Ist., egyszersmindjegyző és levéltárnok; Boma Ján., Csiky Sánd. felügyelő, Dobóczy Ig., Gáhy József, jegyző, Gáspárdy Laj., Hanák Ist. felügy., Hanák Mih., Hoffmann Henrik, Ivánszky Ant., Juhász Tiv., Köllner Károly, Krammer Károly, Makáry György felügyelő, Markasoli Károly, Pék Konrád, Pók György, Pók János, Posta József, Rada József, Ringelmann Antal pénztárnok, Sipos Antal könyvtárnok, Subich Lőrincz, Subich Sándor, Szalay Antal, Szretics Andor ellenőr, Végh József számvevő. — Az egri érseki lyceumban a közelebb lefolyt iskolai évben törvénytudományt hallgattak első évbőliek 50-en, második évbőliek 48-an; philosophiát első évbőliek 157-en, 2sod évbőliek 93man; 's az egész lyceumbeli ifjuság száma 348-ra ment. — Beszterezbányán a nagyemű r e p a c z u k o r - g y á r , melly néhány évig használtan 's csaknem elpusztulva hevert, Liedemann igazgatása alatt, részvények útján, újra életbe lépett. A kedvező kezdetből itélve, e vállalat idovel nagy emelkedést reménylhet, 's tetemesül fogja csökkenteni e vidéken a nádezőfogyasztást. Czukorraipa ezidén mind Beszterezbányán, mind a szomszéd falukban szorgalommal 's okserű gazdasági elvek szerint természetett 's b o aratást várhatni. Egy más szép vállalat, a szinte részvényeken létesített hermaneezi papirgyár, mellyel még új korszaka fog kezdődni a honi papirgyártásnak. A vállalkozók, jó 's finom árúkészítéstől költségeket nem kimélve, Schweiz, Holland és Némethon nevezetesh gyárakba saját költségökön ügyes személyeket küldöttek, megtanulni az ottani papirkészítésnél gyakorlott műismeretet 's javított módszereket, és mindezt honunkba áhozni. A starezi havasokról hőmpálygő tiszta vizű Byehtricia partján, vizgyógyintézetet állított fel Bauer tr., kiszemélyesen utazott Graefenbergbe, 's maga Priesnitz által avatatták a hydropathia titkába. — Erlinger János, akadémiai főtész Pozsonyban, a híres Leonardo da Vinci egy régiség miatt megromlott képét olly tökéletesen helyrehozta, hogy mindenkinek ajánlhatni őt illy dolgozatokra. — A sept. 9-11-iki győri vásár a zsilók új évi ünnepei miatt igen léhán forgott le. A gabna valamennyire csökkenni ugyan látszott árban, de a főzélékek tetemesül alább szállottak, noha az egész győri vidéken igen gyér volt a termés; a szőlők mind mennyiségre mind minőségre nézve igen jó szüretet ígérnek. Honi termékeink közéjára következő arányzatban mutatkozik e győri vásáron: gőboly párja 300—400 f., jármás ökré 250—350 f., tehéné 175—225 f., nyers ökrébőr párja 55—58 f., tehéné 45—50 f., borjúé 6 $\frac{1}{2}$ f., bányé 4 $\frac{1}{2}$ f., lóé 20 f., bab pozsonyija 6 f., borsóé 8 f., lenesé 7 $\frac{1}{2}$ f., gabnás köb 15—20. — Galieziában kétszeri árvíznel fogvást emelkedni kezd a gabnafajok ára; a méhészetre nézve azonban igen kedvező volt a rendkívüli meleg. — A rigai gyapjvásáron 12ezer mázsa gyapju kelt el, még pedig igen kielégítő áron. —

K a s s a, sept. 14-ken: Mult h. 26kán és következett napjain folytatva tartott abaujmezei közgyűlésben felolvastatt sz. kir. Kassa város levele, melly szerint az épülő javítóházra 927 darab fenyűfát, 1230 fűrészelt léczet és öt kemence mézsküvetésre megkivántató fát ingyen ajánl, melly tisztelt város nagylelkű ajánlatát a megye Rendei illő méltánnyal fogadák. Ugyanekkor a színészeti választmány jelentése felolvastatván az a RR. által minden pontban helybenhagyott, a fő felügyeletet ismét lelkes pártolással magukra vállalák, és Déryné színésznőnek azon esetre, ha közelgő télisakra Kassára Demjén igazgató társaságához, mibe nem kételkedünk, rendes tagnak jövend, azon 400 forintot, mellyel még a színpéztárnak tartozik, elengedni és odaajándékozni közakarattal határozzák. A javítóház körül szorgalmasan foly a munka, hol, mint már említve vala, naponkint 80 rab dolgozik, és azokrai felügyelet igen pontos és szemes, ha bár mint némelly régalmazók hírelni elég merészek valának, onnan számos rab elszöktét rebesgetik; ezen hír alaptalan, történt ugyan egy két szökés, de hisz az a legszemesebb őrizet mellett a városban vagy bár hol is történik, azonban kivéve kettőt, a többi rab mind befogott, és mintán a hajduk a dolog sokfélesége miatt elégtelenek az őrködésre, a nm. m. kir. helytartó tanács utján kieszközöltetni rendeltetett: hogy a javítóház körül dolgozó rabok őrködésére katonai őr is adassék. Jövőközgyűlésünk nov. 25-iken leend, a törvényesékek pedig dec. 2kán kezdődnek.

S.-A.-Ujhely, sept. 5-én: Zemplénmegye részéről mult aug. 21, 22 és 23, nemkülönbön folytatolag 30 és 31-ik napjain 's folyó szeptember hó 4-ken tartott közgyűléseken több országos tárgy és követi hivatalos jelentés vétetvén tanácskozás alá, azok eredménye 's néhány nevezetesebb megyei közhatározat, ugyszinte az országgyűlési követeknek adott utasítások rende kivonatban így következnek: a katonatartási, élelmezési és közbiztossági tárgyakban kivántató utasítás kidolgozása vétett a f. e. ¹¹²²1027 sz. a. kirendelt megyei küldöttség ötszakasra felosztott javaslatát vétetvén vizsgálat alá, mellyek pontonkint lett tárgyalatása 's e részben készült országos biztossági munkálattal is történt egybevetése után, a küldöttségi javaslat Iső pontja, melly így hangzik: 1) A sikon fekvő és költöző katonaságnak jövendőre nézve leendő élelmeztetése iránt azon elvnek: „hogy az eddigi rendszer helyett jövendőre

mind a tanyázó, mind az átkelő katonaságnak élelmeztetése egyenesen a fels. kincstár költségein eszközöltessék“ — még e jelen országgyűlés által törvényessége megállapíttassék, a törvényesség okait azon tisztelt országos biztosság sokkal bővebben fejtekte ki, mintsem hogy azokat szaporítani kellene vagy csak lehetne is. E küldöttségi javaslat helybenhagyatván 's közhatározás erejére emeltetvén, utasításképen olly meghagyással rendeltetett az országgyűlési követeknek megküldetni, hogy az adózónép terhei nevezetesen enyhítéseül ekkép megváltoztatandó katonatartási 's élelmezési rendszer miatt az országos biztosság munkálata 6ik lapján méltán következtetett országos ajánlás esetére csak azon tartási és katonaelelmezési terhek vétessenek illő tekintet és beszámítás alá, mellyek ellen az ország Rendei eddig sem szólamlottak fel, mellyeket, mint az 1715-ik esztendei. 8dik törvényezikkely szelleméből önkint kifejlő katonaelelmezési terheket, eddig is viselni kötelesek voltak. — Egyébiránt miután az 183 $\frac{3}{8}$ eszt. XI. törv.-czik. a katonatartás, élelmezés és szállásolás sok oldalu kötelesegeiből az adófizetőkre háromlott terheket 's vesztéseket tetleg 's örök megszüntetni nyilván rendeli, a követek e részben teendő indítványukkal hathatósan azt eszközöljék, hogy a nevezett törvényezikkely jótékonyágának sükerét az adózók addig, míg a katonatartási, elszállítási 's élelmezési újabb, minden esetre siettetendő 's az országgyűlés által megszabandó záros határidő alatt mulhatlanul előállítandó rendszer országosan létesíttethetnek, érezhessék: a katonaelelmezést ugyan mindaddig természeti valóságban szolgáltatassák ki, de minden tartási, élelmezési kiszolgáltatásaik, piaczi, salgamalis adózásaik az országosan megállapítandó bér szerint, fuvarozásaik, szekerezéseik pedig a helyenkint megszabandó ár szerint az e részben még e jelen országgyűlésen hozandó törvény kihirdetése idejétől kezdve, azonnal kész pénzzel elégíttessenek ki. — 2.) Az urbéri törvényezikkely hiányai iránt utasítási javaslatot adott küldöttség több véleményes pontja között a törv.-czikk 6dik §ban ez levén észrevétele a küldöttségnek, hogy a jobbágy urbéri telkének haszonvétele eladhatása iránt azon kitélre nézve „más akárkinek“ — azon módosítás: „minden valláskülönbőség nélkül, akárkinek, az izraelitákat is ide értve, eladhassa“ — iktattassék utána.

Spanyolország.

(A békítési süker folytonos nagyobbulása. Hareztéri hírek.) Sept. 6-iki bayonnei telegrafi sürgöny szerint, Maroto Bilbaoba vonult, Espartero pedig Tolosába érkezék, 's egymásután elboesátja a tartományi zászlóaljakat; a castiliaiak Logronoba mentek. A trónkövetelő sept. 4-iken Lonzbán tartózkodott; Elío még folyvást támogatja ügyét a navarrakkal. San Sebastianból sept. 4-ikéről írják, mikép jelentés érkezék oda a hernani kormányzótól, melly szerint Maroto által Guibeldalde tábornokhoz intézett parancs következtében a sereg elboesátása iránt, az andoaini zászlóaljak fölshlottak. E parancsot ugyanis az összegyűlt katonaság előtt olvasá föl a tábornok, mire a tiszték egy része ellenkezést mutatott ugyan; de a katonák Guibeldalde személyes vezérlete alatt azonnal elhagyák állomásikat és az egész pattantyutárt is átadák minden egyéb hadiszerezzel az alkotmányosoknak. A békítés mindenütt legnagyobb sükerrel terjed; a katonák örömkiallozással rakják le fegyvereiket 's térnek vissza övéik körébe. — Azon 12 növendék, kiket a carlosiak Barcelonából rablottak el, minden alkudozás daczára sem nyerheté vissza eddig szabadságát, mert a carlosiak ugyanannyi haditüszét kívánák őket kieserelni, miben az alkotmányosok nem tudtak megegyezni. A catalonai főkapitány tehát visszatorlásul Palmában Espana gr. és Sogarra carlospartí vezérek fiait ragadtatá el, 's ez erőszakos rendszabály csakugyan használt; mert a 12 növendék aug. 28-ikán nyolez hónapi fogság után visszaérkezett Barcelonába, mire a főnebbi carlosi főnökök gyermekei is szabadon boesáttattak. — A ministerség sept. 1ső napjaiban 5 millió realnyi kölcsönt vett föl Espartero további munkálkodási előmozdítására. A cortestül nem igen fél a ministerség, mert a nép békét ohajt, habár gyűlölt ministerségtül származik is az, 's így a cortes is e szempontból induland ki és alkalmassint nem fogja a ministerséget háborgatni. —

(A trónkövetelő felszólítása hadserege maradványihoz.) A trónkövetelő lecumberii főhadiszállásáról aug. 30-án következő felszólítást intézte hadserege szomorú maradványihoz, 's Navarra és baszk tartományok lakosaihoz: Navarra és baszk tartományok lakosai! Mig az ellenség minden legkisebb ellenállás nélkül e tartományokba ronta, és olly állomásokat foglalt el, miket más, maroknyi csapatok hősi elszántságu gyermekitek az egész zendületi sereg és segítői ellen diadalmasan ótalmazni tudott, egyszersmind békeszökkel álomba ringattak titeket és meg akartak arról győzni, hogy a béke megkötése után igen természetes az ellenség elhaldása, holott pedig leggyalázatosb gyávaság vagy legnagyobb gonosztett gyümölese volt e megrohanás. Mint királyotok és uratok, az istentől kapott jognál fogvást megismerve, elfogadám azon háborút, mellyet mindjárt istenben boldogult testvérem halála után csupán tulajdon meggyőződéstek után, minden idegen befolyás nélkül, kezdettetek, 's e háborút, mellyet ti példátlan bátorsággal folytattatok, elannyira, hogy az utóvilág mesék sorába helyezendi hősi elszántságtokat, épen ugy örökülesi, mint elyharcznak mondhatni. E szerint nem csak jogomat véditek a spanyol koronára, hanem tulajdon jogaitokat is a vallás és tisztos szabadítékok megtartására eredeti méltóságukban, mellyek létezését a bitor kormány alatt nem is gondolhatni. Halljátok csak, mit mond a zendülők fővezére aug. 23-ki durangoi felszólításában katonáinak: „Az ellenség, vesztve minden reményt, tönkre jutand, ha nem hivatkozik nagylelkűségünkre, vagy fegyvert nem ragad Idik Izabella trónja és az alkotmány ótalmasására. Azok, kik ezt tenni fogják, tagjai leendnek családunknak; de a zendülőket megbüntetendjük, mikép azt Allo és Dicastilloban tevők.“ Több tanusítványt akartok még azon sorsra nézve hallani, melly vallás-

tokat, törvényiteket, szabadságitokat és ősi szokásaitokat érendi, ha csak ugyan győzni találna a zendület? Ez azon béke, mellyel benneteket el akarnak ámitani. Vagy azt akarjátok, hogy hat évi törekvésteket azon gyalázat érje, miszerint küzdés nélkül hódoljatok meg az ellenség önkényének? Atyátok 's egyszersmind királyotok vagytok; a békét bizonyára épen úgy ohajtom, valamint ti; hálaérzettől égek azon sok áldozatért, mellyet nekem nyújtottatok, 's nem kívánok semmit annyira, mint végöket és hogy illőn jutalmazhassam meg azokat. De ugyan aláírhatom é gyalázatokat? Átadhatom é népem az ellenség önkényének? Nem! Inkább meghalok köztetek 's veletek, épen nem kételkedvén, miszerint ti is készebbek vagytok meghalni, mint illy szörnyű gyalázatot hozni fejtekre. A fölzendült Espartero megmondá, mit várhattok győzelmétől, 's hova vezérleld benneteket a béke reménye, mellyet köztetek annyira terjesztetek. Én pedig parancsot adék Maroto tábornok levelezése közretételére, mellyből látni fogjátok, mennyire vagytok megcsalatva azok által, kik csupán azért emlegetnek előttetek békét, hogy végkép elhamvadjon hősi harcúvágytok. Bátor lelketek bosszankodni fog e' gazfogaért, melly az ellenségnek könnyíté birtokaitok elfoglalását, hova fegyveres erővel soha sem fogott volna léphetni. Mig gyermekeitek, szavaítok 's még inkább tetteitek által lelkesülve azon csalást, mellyet könnyen hívó böcsületességeken a' zendülők elkövettek, birtokaitokból kiűzésökkel bosszulandják meg, viseltessetek ti határtalan bizalommal királyotok hálija és szeretete iránt, ki tartós és igazságos békét fog számatokra szerezni. Lecumberri, aug. 20ikán 1839. Carlos."

(Espartero levele a' guipuscoai főkapitányhoz.) Bergarai főhadiszállás, sept. 4ikén: „Ide mellékelve közlöm Önnel szerződés másolatát, mellyet ő föls. kormánytól nyert meghatalmazásom következtében d. Rafael Maroto volt zendületi fővezérrel köték, 's mellynél fogvást ma e' városban öt castiliai, és három guipuscoai zászlóalj, egy lovas dandárral 's 8 biscayai zászlóalj, legnagyobb egységgel összegyűlt. E' katonák csatarendbe állottak harcossimul; én ellovaglék soraik előtt, 's őszinte fölszólítást intézven bozzájok és biztosítam őket, mikép minden spanyol, a' haza és királyné örökre halás érzelmeikkel fognak irántok viseltetni azon ünnepélyes tettért, melly az általam vezérlett hadsereggel egyesíté őket az olly buzgón ohajtott béke kiküzdésire. E' katonák egyesülve az enyimekkel, többszöri hangos fölkiáltásban nyilváníták buzgalmokat; én mindenek láttára megölelém Maroto tábornokot, nyilvános jelül az azok közti kibékülésnek, kik elkésérülten harcoltak egymás ellen, 's a' puskákat halomra rakatni parancsolám, hogy mindenki tartózkodás nélkül élvezhesse azon örömet, melly arezárol olly élénk színekben sugárzék. Szerencsés előjel azon napokra, miket biztosan reményelhetünk azon egyenetlenségi szellem megszüntetése által, melly eddig spanyolt spanyol és testvért testvér ellen véres harcba vezérle. Nem kétlem, mikép a' többi guipuscoai sergek, mellyek mosta' san-sebastiani vonalon állomásoznak, szinte szerződéshez fognak állani, 's reményem, hogy az alavai és navarrai osztályok követni fogják e' példát. Sietek Önnel ezen, valamint rendkívüli és dicsőséges, ugy ő fel-ségire és az egész nemzetre nézve kielégítő eseményt tudatni. Biztosan hiszem, mikép e' szerenese, bármilly váratlanul jött is, tökéletes leend a' spanyol nemzet egyetértése által, a' nélkül, hogy idegen közbenjárulásra kel-lene szorulnunk. Mindezt azért közlöm Önnel, hogy lehető legnagyobb nyilvánosságra hozza egész főkapitányi kerületében. A' főnebb érintett másolatot pedig azon okból küldöm, hogy minden pontját azonnal híven teljesíthesse Ön és tökéletesen biztosíthassa a' békét az egész tartományban.“ De la Victoria hg.

(A' békeszerződés részletei.) A' békeszerződés, mellyet a' nemzeti hadsereg főkapitánya, don Baldomero Espartero és don Rafael Maroto tábornok egymás közt kötöttek, így hangzik: 1) D. Baldomero Espartero főkapitány s'rgetni fogja a' kormányt azon ajánlata kieszközlésire, hogy a' cortes előtt indítvány tétessék valamennyi szabadték helybenhagyására, vagy legalább némi módosítások mellett elfogadására. 2) Megismertetnek: a' vezérek, parancsnokok, 's tiszték rangja hivatala és díszjelei a' hadseregnél, mire nézve Maroto tábornok részletes jegyzéket készítené. E' mellett mindegyiknek külön szabad akarátjától függend tovább szolgálni az 1837iki alkotmány és Izabella királyné ótalmazására, fős. anyja kormányzósága alatt, vagy pedig visszatérni lakhelyére. 3) Azok, kik szolgálatban maradnak, alkalmazást nyernek a' hadseregnél, tetteleg vagy pedig számfölötti állomásban, mikép azt fegyverzetük neme engedni fogja. 4) Azon tábornokok vagy osztályvezérek, kik visszavonulni kívánkoznak a' hadseregtől, szabadságot kapnak a' szolgálati rend szerint járó zsoldjokkal akárhova távozhatnak. A' katonatiszték 's parancsnokok korlátlan szabadságot kapnak, vagy nyugalmaztatnak, mikép azt a' szolgálati rend kívánja. Ha némelylek az osztályokból bizonyos időre kívánának szabadságot, fegyverzetük fölgyelöimél tartoznak azt s'rgetni 's nem fog tűnik kérelmük me' tagadtatni, habár külföldre szándékoznak is utazni, melly utóbbi esetben d. Baldomero Espartero közbenjárultával jutandak szabadsághoz, ki utlevelet adand a' folyamodás kieszközléséig, mellyet ajánlani fog ő felséginek. 5) Azok, kik külföldre távozni kívánnak, ez időre további királyi parancsig nem huznak zsoldot; Espartero azonban, meghatalmazása következtében minden esetre négy hónapi zsoldot fog nekik kifizettetni. E' cikkek a' tábornokoktól kezdve alhadnagyokig terjed. 6) A' főnebbi cikkek egyszersmind valamennyi polg. tisztviselőre kiterjeszkedik, kik e' szerződés helybenhagyatától számítandó 12 nap alatt jelenteni fogják magokat. 7) Ha a' navarrai és alavai osztályok ugyan olly módon közelítendnek mint a' castiliai, biscayai és guipuscoai zászlóaljak, ugy azonnal a' főnebbi cikkek kedvezményei élvezetébe lépnek. 8) Espartero főkapitány rendelkezése alá tétetik: minden pattantyutár, ruha-fegyver- és élelmi-rakhely, melly eddig d. Rafael Maroto birtokában volt.

9) A' biscayai, castiliai és guipuscoai zászlóaljakhoz tartozó foglyok, kik mindenben követik e' szerződést, visszanyerik szabadságokat és minden kedvezményben részesülnek: kik pedig azt nem teljesítik, folyvást foglyok maradnak. 10) D. Baldomero Espartero főkapitány előterjesztést teend a' kormánynak, miszerint a' cortes figyelmeztesse azon özvegyekre 's árvákra, kik a' jelen szerződésbe foglalt hadosztályoknál elesett katonáktól származtak. E' szerződés helybenhagyaték a' bergarai főhadiszálláson aug. 31kén 1839."

S c h w e i z.

Zürich, sept. 7én: Az egész nép fellázadt; azon aggály, miszerint a' radical párt szövetségi csapatokat hívand a' cantonba, a' népmozgalomnak fegyveres kézzel elnyomtatására, tegnapelőtt este a' pfäffikon kerület lakosít lázongásra ingerlé. E' kerületben mindenütt vészharangot kongattak 's éjjel nagy csapat férfi, többnyire bottal fölfegyverkezve, a' város ellen nyomult; hol éjszakának idején polgári testőrség alakult Ziegler alezredes és városi elnök vezérlete alatt 's fölfegyverkezett; a' katonaiskola Hirzel ezredes parancsnoksága alatt a' laktanyákat 's a' fegyvertárt szállta meg. Reggel a' város előtt gyűltek össze a' pfäffikonaiak 's papi énekeket dalolva, vonultak a' városba. A' polgári testőrség nem gátolá őket, mert ugyis bensőleg a' népügyért buzga. Szerencsétlenség-re több lövés történt a' tulzó pártiak résziről. A' kormányhoz hí, de esekély számu lovaság közéjük ugratott; több parasztot agyon löttek, többet megsebesítének. Hegetschweiler kormánytanácsost, ki a' kormánytanács rendeletéből megtilta a' katonáknak a' lödözést, egyik lovas, lihetőleg szándékosan, megsebesíté, felgyógyulásához kevés remény. A' parasztokat nagyobb részint szétűzték; de a' csapatok visszanyomattak. Ekkor Ziegler ezredes a' polgári testőrség egy részit előlépteté 's lödöz-tetéssel fenyegeté a' kormánycsapatokat, ha ezek azonnal meg nem szün-ke lödözni. A' fegyvertárt azonnal a' városnak adák át, a' katonák lak-tanyáikba vonultak és szét bocsáták őket. A' legnagyobb gyorsasággal szöttek meg ezek; mire órai esend következék; végre a' küssnächti és erlibachi népség nyomult a' városba, a' pfäffikonaiaknál sokkal jobban fölfegyverkezve; a' történetek hallása haragra gyulasztá őket, mit arez-kifejezésök hűn tákrözé. A' laktanyákat is megszállták; folyvást erősb csapatok érkezének; mindenütt félreverték a' harangokat; 8 ezer férfi nyomult a' városba; a' kormányt feloszláták. A' legnagyobb sietséggel gyűlt össze a' statustanács. Hirzel polgármesteren kívül, és mint ideigleni kormány alakult, keblökbe fogadva Muralt öregpolgármestert 's még más kettőt. Bár milly lihetetlenül ingerült volt a' nép, mégis mérsékeltlen viselé magát; a' tulajdon ugyanis tökéletesen sértetlenül maradt, sőt a' leggyűlöltebbek iránt sem követének el személyes gyalázatot. Több radical főnök ez időközben részint Badenbe részint Regensburgba menekült. A' tegnapi este is esendesen folyt le. Három szentegyház volt teli fegy-veresekkel. Ma még több nép tudul a' városba minden táj felül. Ma 2dik népgyűlést tartandnak: az ideigleni kormány az országos rendekkel az egész eseményt tudatá, minden avatkozást kikérve. Az alkotvány, mellyet a' radical párt többször megsérte, változatlanul marad. A' nép lelkesül-ve van szabadsága és vallásaért; csak a' főtisztviselők választatnak uj-lag az alkotvány szellemében. Sept. 6án a' zajongó néphez több felszó-liást intézének, mellyek üdvös hatását nem tagadhatni. —

N é m e t o r s z á g.

Hannovera, sep. 4én: Hannovera hí, miszerint a' főváros alkotmány-eltörlesztés elleni sérelemitatát a' német szövetségi gyűlés félreveté, az országban nagy izgást szüle, annyira, hogy több helyen nem csak az adót ta-gadák meg, hanem a' lezálogolásnak is ellenszegültek, főleg a' bremai hely-ségekben, hol katonaeerőt kelle használni zálogszedésre. Külekedésre ke-rült a' dolog, és igen véres következményt szült volna Ostenben a' ka-tonák 's adómehtagadók közti összekocczanás, ha csak a' helybeli lelkész azzal nem csilapítja le őket, hogy a' fenemített hír alaptalan, csak egye-dül ez nyugtatá meg a' népséget, adót ugyan már legnagyobb rész nem fizet, de legalább a' lezálogoltatást nem ellenzik. Osnabrückben hason-lag egyedül Stüve hallatlan törekvésí fojták el a' nyílt lázongást. Amnyi bizonyos, miszerint az 1819ki alkotvány visszaállítási ideje már elmúlt, minden e' nembeli erőködés hasztalan; a' nép érzelme osztatlan az alaptör-vény iránt, rendületlenül buzog azt föntartani. Hogy ennyi törvénytelen-ség daczára is nyílt lázadás nem tört ki az országban, azt egyedül a' né-met szövetségi gyűlés iránti bizalomnak tulajdoníthatni, onnan várják a' végreményt 's ha itt is esalatkoznak, a' történeendőkrül jót nem állhatni. Hil-desheim város az alaptörvény visszaállításáért felirást intéze a' felség-hez, mellyben kéri őt, linná össze az országgyűlést az 1833ki alap-törvény rendelete szerint.

D á n i a.

Kiel, aug. 26án: Dahmann tiszteletére, ki néhány nap mulva el-hagyandja városunkat, tegnap számos baráti 's tisztelőji lakomát adának, mellyen száznál többen voltak jelen; e' lakomában akadémiai tanítók, vá-vosi tanácsstagok, kir. hivatalnokok, katonák, orvosok, ügyvédek, kal-márok részesülének, hogy hódulatjokat a' nagy férfi iránt kifejezhessék. Ezen egyesülés érdekes lelkületet kölesönze a' társaságnak és számos áld más fűszerezé a' lakomát. Dahmannra írtett áldomások alkalmával több-szerü érdemít sorolták elő, meg nem feledkezve a' hannoverai események-nél kitüntetett magas lelkületéről. Dahmann válaszában érinté a' hannove-rai ügyet 's mély esudálkozását fejezé ki az alaptörvény állandó hí ótal-mazóji felett 's áldomását következő szavakkal rekeszté: „Azon tisztelet-re méltó férfiakért, kik törvényes uton Hannovera királyság elvesztett jogi állapotját visszaállítani buzognak; és említsek-e testületeket, Osnabrück is Hannovera városok tanácsait, és említsek-e személyeket, e' ta-nácsok érdemes elnökeit, Stüvet 's Rumant.“ Megemlékezének a' töb-bi hat tanítórul is, reményt fejezve ki egyuttal a' hannoverai ügy iránt. —